

KATEDRY HISTORYCZNE W LATACH 1961—1971

SPRAWY ORGANIZACYJNE I KADROWE

KATEDRY HISTORYCZNE OBEJMOWAŁY SWYM ZAKRESEM działania seminaria, wykłady i ćwiczenia od historii starożytnej przez średniowieczną, nowożytną i najnowszą historię powszechną i Polski, a także badania naukowe z tych dziedzin. Praca naukowo-badawcza i dydaktyczna prowadzona była w oparciu o perspektywiczne plany badań naukowych oraz program działalności dydaktyczno-wychowawczej, zaakceptowany przez władze Uczelni. Zgodnie z założeniami planu pracownicy Katedr Historycznych prowadzili badania indywidualne, odpowiadające ich zainteresowaniom. Była to kontynuacja już wcześniej rozpoczętych studiów, takich jak: Dzieje Celtów, historia miast w Polsce, recepcja wczesnego humanizmu w Polsce, dzieje kultury, oświaty i szkolnictwa, staropolskie pamiętnikarstwo, zagadnienia polityki wewnętrznej i zagranicznej Polski w XVII w., historia Galicji w XIX w., ideologia ruchów narodowo-wyzwoleńczych w XIX w., dzieje prasy polskiej, problemy gospodarczo-społeczne i polityczne Polski w okresie międzywojennym, dzieje nauczania historii, rozwój myśli dydaktycznej oraz badania prowadzone nad procesem poznawczym ucznia w zakresie uczenia się historii.

Kierownictwo Katedr spoczywało w rękach następujących pracowników naukowych. Kierownikiem Katedry Historii Polski jest prof. dr I. Zarębski, Historii Powszechnej — prof. dr A. Przyboś (od 1 kwietnia 1963) i Katedry Dydaktyki Historii — prof. dr T. Słowikowski.

Na przestrzeni lat 1961—1971 zaszły w składzie Katedr duże zmiany personalne, wynikające z ewolucji programu studiów, jak również kształtowania się profilu naukowego. W skład Katedry Historii Polski w roku akad. 1961/62 wchodził: doc. dr I. Zarębski — kierownik, doc. dr H. Rządowska, doc. dr M. Tyrowicz, ad. dr Z. Tabaka, st. wykł. dr W. Spiechowicz, st. as. mgr H. Kocój, st. as. mgr A. Winiarska, as. mgr Z. Ruta, ad. dr St. Burałyński (godz. zlecone), doc. dr W. Zakrzewski (godz. zlecone), ad. dr Z. Peżanowski (godz. zlecone). W składzie Katedry zaszły kolejno następujące zmiany: 1 maja 1961 r. zatrudniony został mgr H. Żaliński w charakterze

asystenta z obowiązkiem odbycia rocznej praktyki pedagogicznej w szkole, w r. akad. 1962/63 odeszli do Katedry Historii Powszechnej doc. dr M. Tyrowicz i dr H. Kocój, a przybyli doc. dr J. Buszko i mgr J. Zawistowski, w roku akad. 1966/67 zatrudniony został mgr J. Krukowski na stanowisku asystenta. W związku z rozwojem kadry naukowej własnej, wykształconej i wychowanej na kierunku historii WSP w Krakowie, zrezygnowano z usług, niegdyś niezbędnych, pracowników nauki na godzinach zleconych, a mianowicie: doc. dr W. Zakrzewskiego, dr O. Beiersdorfa i mgr M. Zakrzewskiej. Mimo tego prowadzenie niektórych dyscyplin, dla których nie było możliwe wykształcenie własnych specjalistów, opierano w dalszym ciągu na pracownikach nauki dochodzących, w tym historii ustroju PRL na tle porównawczym, które powierzono w 1966 r. doc. dr W. Bartłowi. W roku akad. 1969/70 zatrudniony został dr S. Skowronek na stanowisku adiunkta. W omawianym okresie nastąpił dalszy rozwój naukowy kadry nauczającej. Stopnie profesora nadzwyczajnego uzyskali: doc. dr I. Zarębski w r. 1964 i doc. dr H. Rządowska w 1970 r. W grudniu 1968 r. dr Z. Tabaka mianowany został docentem etatowym, a kilku członków Katedry uzyskało stopnie doktora nauk humanistycznych.

W roku akad. 1970/71 Katedra Historii Polski liczyła 15 pracowników naukowych, w tym 2 profesorów nadzwyczajnych (prof. dr I. Zarębski, prof. dr H. Rządowska), 1 docenta (doc. dr Z. Tabaka), 1 starszego wykładowcę (dr W. Spiechowicz), 5 adiunktów (dr Z. Ruta, dr S. Skowronek, dr A. Winiarska, dr J. Zawistowski, dr H. Żaliński), 1 starszego asystenta (mgr J. Krukowski), 1 asystenta (mgr J. Gołębiowski) i pracownika archiwum WSP (mgr D. Chrzanowska). Na podstawie zezwolenia na zlecone zajęcia w WSP pracowali: prof. dr J. Buszko (UJ), doc. dr W. Bartel (UJ) i doc. dr Z. Perzanowski (UJ).

W r. 1962 skład osobowy Katedry Historii Powszechnej przedstawiał się następująco: prof. dr J. Garbacik — kierownik, prof. dr A. Przyboś, doc. dr J. Buszko (godz. zlecone), dr J. Perdenia, st. as. mgr J. Bąkowa, st. as. F. Kiryk, as. mgr D. Quirini, as. mgr J. Zawistowski. Po złożeniu przez prof. dr J. Garbacika rezygnacji ze stanowiska kierownika Katedry (31 X 1962) kierownictwo objął prof. dr A. Przyboś. W roku akad. 1962/63 przydzieleni zostali do tej Katedry doc. dr M. Tyrowicz i dr H. Kocój. W roku akad. 1963/64 na stanowisku asystenta zatrudniony został mgr S. Mateszew, który objął ćwiczenia z historii starożytnej. W październiku 1964 r. zaangażowano dr B. Hcyduka, który w ramach godzin zleconych prowadził zajęcia z historii sztuki do 1967 r. Po odejściu z Katedry dr H. Kocója i mgr D. Quirini (1966 r.) zatrudniony został na stanowisku asystenta mgr J. Hampel. W listopadzie 1969 r. etat asystenta uzyskała mgr Z. Wielebska. Wraz ze stabilizacją kadry naukowej Katedry Historii Powszechnej jej członkowie zdobywali stopnie naukowe i zawodowe. I tak w roku 1965 doc. dr M. Tyrowicz miano-

wany został profesorem nadzwyczajnym, w 1971 r. prof. dr A. Przyboś — profesorem zwyczajnym, w tym samym roku dr F. Kiryk uzyskał stanowisko docenta etatowego, natomiast mgr J. Bąkowa zdobyła stopień doktora nauk humanistycznych (1967 r.).

W roku akad. 1970/71 Katedra Historii Powszechniej liczyła 7 pracowników etatowych oraz dwóch na godzinach zleconych, w tym jednego profesora zwyczajnego (prof. dr A. Przyboś), jednego profesora nadzwyczajnego (prof. dr M. Tyrowicz), jednego docenta (doc. dr F. Kiryk), jednego adiunkta (dr J. Bąkowa), dwóch starszych asystentów (mgr J. Hampel, mgr S. Mateaszew), jednego asystenta (mgr Z. Wielebska), doc. dr hab. J. Perdenia (godz. zlecone) i od 1969 r. dr M. Zakrzewska (godz. zlecone).

Dalszy rozwój kadrowy nastąpił również w Katedrze Dydaktyki Historii. Początkowo Katedra ta liczyła dwóch pracowników: doc. dr T. Słowikowski i mgr St. Wróbel. Po odejściu tego ostatniego w r. 1961 zatrudniona została na stanowisku asystenta mgr R. Ilnicka. W r. 1963 zaangażowany został mgr K. Augustynek, a następnie dr Cz. Majorek (1967) i dr A. Kulczykowska (1969). W roku 1969 doc. dr T. Słowikowski uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego.

W roku akad. 1970/71 Katedra Dydaktyki Historii liczyła pięciu pracowników, w tym jednego profesora nadzwyczajnego (prof. dr T. Słowikowski), trzech adiunktów (dr R. Ilnicka-Miduchowa, dr A. Kulczykowska, dr Cz. Majorek) i jednego starszego asystenta (mgr K. Augustynek).

Członkowie Katedr historycznych brali aktywny udział w życiu wewnętrznym Uczelni. Prof. dr A. Przyboś od września 1962 r. pełni obowiązki prorektora d.s. nauczania, ponadto jest przewodniczącym Komisji Dyscyplinarnej d.s. Pracowników Nauki, przewodniczącym Komisji Stypendiów Naukowych oraz przewodniczącym Komisji d.s. Nauczania Języków Obcych. Prof. dr T. Słowikowski pełni od 1965 r. funkcję Dziekana Wydziału Filologiczno-Historycznego. Prof. dr M. Tyrowicz w latach 1962—1966 sprawował funkcję przewodniczącego Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej d.s. Studentów, a doc. dr J. Perdenia był członkiem tejże komisji. Pełnił on również w latach 1962—1964 obowiązki przewodniczącego Zakładowej Organizacji Związku Nauczycielstwa Polskiego przy WSP. Od r. 1966 funkcję prezesa ZOZ ZNP pełni prof. dr I. Zarębski. Prodziekanami Studium dla Pracujących byli w latach 1961—1967 doc. dr H. Rządowska, a od r. 1967 doc. dr Z. Tabaka. W komisjach senackich uczestniczyli: prof. dr I. Zarębski i dr Z. Ruta (komisja biblioteczno-archiwalna), prof. dr H. Rządowska (komisja d.s. młodszych pracowników nauki i komisja stypendiów naukowych), doc. dr Tabaka (komisja budżetowa i dyscyplinarna), dr Z. Ruta (rzecznik dyscyplinarny), dr W. Spiechowicz (komitet budowy WSP), dr Cz. Majorek i mgr J. Krukowski (Rada Szkoły d.s. Młodzieży), doc. dr F. Kiryk (delegat młodszych pracowników do senatu i przewodniczący zespołu d.s. hufców

pracy), mgr J. Hampel od r. 1969 jest delegatem młodszych pracowników do Rady Wydziału Filologiczno-Historycznego. Pracownicy Katedr historycznych brali także czynny udział w pracach organizacji politycznych i społecznych. Doc. dr Z. Tabaka i dr J. Zawistowski byli członkami KZ PZPR, a mgr K. Augustynek objął w 1970 r. obowiązki sekretarza KZ PZPR. Dr Z. Ruta i doc. dr F. Kiryk pracują od 1962 r. w Zrzeszeniu Absolwentów WSP, a doc. dr F. Kiryk pełni obowiązki wiceprzewodniczącego ZOZ ZNP przy WSP.

PRACA DYDAKTYCZNA I WYCHOWAWCZA

Nawiązując do dotychczasowych opracowań i szkiców o działalności Katedr historycznych, zamieszczonych we wcześniejszych wydawnictwach WSP, zaznaczyć na wstępie należy, że od 1961 r. kierunek historii funkcjonował tak samo jak w latach poprzednich na studiach stacjonarnych i zaocznych. Cykl szkoleniowy po zmianach w latach pięćdziesiątych obecnego stulecia ukształtowany został ostatecznie w formie studiów pięcioletnich, o jednym przedmiocie specjalizacji, zakończonych egzaminem magisterskim. Podstawą przyjęcia na studia historyczne w WSP było świadectwo maturalne i pomyślnie złożony egzamin wstępny, w zakres którego wchodziły na studiach stacjonarnych: historia, geografia i język obcy, a na studiach zaocznych: historia i geografia. Pięcioletni okres nauki obowiązywał w chydwu systemach kształcenia, stacjonarnym i zaocznym, od roku akademickiego 1957/58. Pierwsi absolwenci kierunku historii, wykształceni według programu 5-letniego, opuścili mury Uczelni w roku akademickim 1961/62. W porównaniu z okresem poprzednim, kiedy nauka trwała trzy, a następnie cztery lata, był to duży krok naprzód, bo przedłużenie czasokresu studiów pozwalało na pogłębienie procesu szkoleniowego, szczególnie w zakresie przedmiotu specjalizacji oraz pozwalało na wydatne zmniejszenie tygodniowego obciążenia studentów zajęciami dydaktycznymi. Obowiązujące siatki godzin, opracowane przy wydatnym współudziale profesorów naszej Uczelni, kładły duży nacisk na samodzielną pracę studenta, dając przewagę zajęciom typu seminaryjnego i ćwiczeniowego na studiach stacjonarnych, zaś na studiach zaocznych — stwarzając podstawę do kierowanego i kontrolowanego samokształcenia.

W związku z podejmowaniem przez absolwentów kierunku historii bardzo często pracy w szkolnictwie podstawowym i po ograniczeniu ilości godzin historii w szkolnictwie podstawowym i średnim okazało się niewystarczające przygotowanie absolwenta w zakresie jednego tylko przedmiotu. Stąd też narodziła się koncepcja studiów o dwu przedmiotach specjalizacji. Ustalono, że tym drugim przedmiotem na kierunku historii jako najbardziej

wiążącym się z problematyką historyczną będzie wychowanie obywatelskie. Takie połączenie okazało się tym bardziej potrzebne, że na nauczycieli wychowania obywatelskiego zaznaczyło się duże zapotrzebowanie. Nowa siatka godzin, opracowana przez Zespół Rzecznawców historii z WSP, uzyskała aprobatę Ministerstwa Oświaty i została wprowadzona do realizacji w roku akademickim 1965/66. Pierwsi absolwenci przygotowani do nauczania historii i wychowania obywatelskiego przekazani zostali przez Uczelnię szkolnictwu podstawowemu i średniemu w roku akademickim 1968/69.

Dwuprzecmową specjalizację wprowadzono tylko na studiach stacjonarnych, natomiast studia zaoczne pozostały nadal jako jednokierunkowe, lecz w roku akademickim 1967/68 zasadniczej zmianie uległ ich profil rekrutacyjny. Bowiem studia dla pracujących z zakresu historii zostały skrócone do lat czterech, a podstawą przyjęcia na pierwszy rok stał się dyplom ukończenia studium nauczycielskiego. Przejście na 4-letni cykl szkoleniowy związane było ze zmianami zachodzącymi w zakresie wykształcenia nauczycieli szkół podstawowych i coraz szybszym wzroście ilościowym grupy nauczycielstwa z wykształceniem półwyższym. Dla tych też nauczycieli, wykazujących duże aspiracje w zakresie zdobywania wykształcenia wyższego, zaistniała konieczność uruchomienia takiego typu studiów, który gwarantowałby im zdobycie tytułu magisterskiego w krótszym czasie, niż dotychczas było to możliwe na zaocznych studiach uniwersyteckich i w wyższych szkołach pedagogicznych. Wprawdzie absolwentów SN-ów przyjmowano w WSP na drugi rok studiów pięcioletnich zarówno stacjonarnych, jak i zaocznych, ale z obowiązkiem wyrównania różnic programowych, co w rzeczywistości sprowadzało się do uzupełnienia wszystkich przedmiotów z zakresu specjalizacji wykładanych na pierwszym roku. Zaliczano im jedynie przedmioty pedagogiczne, stąd też nie było w pełni realizowane założenie o drożności studiów.

Nowe siatki godzin, nowe programy studiów czteroletnich, niwelowały całkowicie tego rodzaju rozbieżności, zapewniając tym samym wprowadzenie w życie drożności studiów nauczycielskich wszystkich stopni. Siatki godzin czteroletnich studiów magisterskich dla absolwentów SN, opracowane przez Zespół Rzecznawców historii z WSP pod kierunkiem prof. dr A. Przybosia, zatwierdzone przez Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego, wprowadzane są obecnie sukcesywnie w życie od roku akademickiego 1967/68. Generalnym założeniem przeprowadzanej reformy studiów zaocznych z zakresu historii było pełniejsze wykorzystanie wiedzy zdobytej w SN-ach do dalszego procesu kształcenia na poziomie wyższym. Nowym elementem również jest zmiana wymagań przy egzaminach wstępnych. Egzamin ten z jednej strony jest sprawdzianem poziomu wiedzy wymienionej przez absolwenta z SN-u, z drugiej zaś strony stanowi jeden ze specjalistycznych egzaminów kierunkowych. Stąd też elementem sprawdzającym jest egzamin pisemny

z historii Polski, zaś egzamin ustny, obejmujący swym zakresem tylko historię starożytną, w oparciu o literaturę i podręczniki obowiązujące w szkole wyższej, jest zaliczany już na konto studiów wyższych. Egzamin ten nie jest powtarzany w trakcie studiów zaocznych, wchodzi w skład egzaminów kierunkowych obowiązujących kandydata do stopnia magistra (w programach czteroletnich studiów historia starożytna nie jest już przedmiotem wykładowym).

Ostatnia zmiana programowa na kierunku historii związana jest z ogólnokrajową reformą systemu kształcenia nauczycieli dla szkół podstawowych i powołaniem do życia wyższych szkół nauczycielskich z trzyletnim programem nauczania. Studia historyczne trzyletnie, dwuprzedmiotowe, uruchomiono w krakowskiej Wyższej Szkole Pedagogicznej w roku akademickim 1970/71. Studenci kierunku historii, obok przedmiotu głównego zdobywają również kwalifikacje z przedmiotu pobocznego — wychowania obywatelskiego. Podobny typ studiów w tym samym roku akademickim powołany został również na studiach dla pracujących dla absolwentów SN, o dwuletnim cyklu nauczania. Według założeń programowych zarówno absolwenci studiów dziennych trzyletnich, jak i zaocznych dwuletnich, będą mieli możliwość kontynuowania nauki aż do uzyskania stopnia magisterskiego, gdyż na bazie studiów pierwszego stopnia planowane jest uruchomienie drugiego stopnia — magisterskiego. Reforma ta jest dopiero w trakcie realizacji i absolwenci tego typu studiów zdobędą dyplomy pierwszego stopnia z zakresu historii w krakowskiej WSP — na studiach zaocznych — w 1972 roku, a na stacjonarnych — w 1973.

W związku ze zmianami programowymi oraz z założeniem, że absolwenci studiów pierwszego stopnia są przewidziani przede wszystkim na nauczycieli szkół podstawowych — ulec musiały również proporcje między poszczególnymi grupami przedmiotowymi. Większy nacisk niż na studiach pięcioletnich magisterskich jest położony na przedmioty pedagogiczne, szczególnie te, które przygotowują przyszłych nauczycieli do pracy wychowawczej i pedagogicznej w klasach od I—IV oraz na dydaktykę przedmiotów specjalizacji nauczanych w klasach V—VIII. W skład programów studiów trzyletnich pierwszego stopnia wchodzi pięć dużych grup: przedmiot główny kierunkowy, podzielony na szereg wykładów specjalistycznych, przedmiot poboczny kierunkowy, przedmioty pedagogiczne, przedmioty ideologiczne i przedmioty pomocnicze, jak lektoraty języków obcych, zajęcia z wychowania fizycznego, historia sztuki oraz przedmioty fakultatywne: bibliotekarstwo, harcerstwo, chór, zajęcia plastyczne, scena narratora i studium filmowe. Na studiach zaocznych układ grup przedmiotowych jest podobny, nie występują tylko przedmioty pomocnicze, gdyż te słuchacze zaoczeni mają zaliczone na podstawie dotychczasowych studiów w SN-ach. Wypracowanie optymalnych układów między poszczególnymi grupami przedmiotowymi oraz przeprowadzenie korelacji międzyprzedmiotowej jest obecnie w sta-

dium eksperymentów i zagadnieniom tym wiele uwagi poświęca cała kadra naukowo-dydaktyczna kierunku historii.

Sprawa dwuprzedmiotowej specjalizacji na kierunku historii nie jest rzeczą nową, gdyż taka specjalizacja istniała już w latach 1946—1951 na studiach pierwszego stopnia oraz od roku akad. 1965/66 na studiach magisterskich 5-letnich. Wypracowane zostały już formy organizacyjne i zdobyto odpowiednie doświadczenie pedagogiczne w prowadzeniu zajęć dydaktycznych na studiach 5-letnich. Szczególnie cenne okazały się doświadczenia, wypracowane w zakresie przygotowania nauczyciela wychowania obywatelskiego, ponieważ ta młoda dyscyplina nie ma jeszcze w pełni sprawdzonych i ugruntowanych metod pedagogicznych. O ile nawet niektóre przedmioty wchodzące w zakres ogólnego przygotowania nauczyciela wychowania obywatelskiego posiadają już naukowe podstawy dydaktyczne i metodologiczne, to metodyka nauczania tego przedmiotu musiała być stworzona od podstaw. Zaslęgi na tym polu i to w skali ogólnokrajowej ma Katedra Dydaktyki Historii, kierowana przez prof. dr T. Słowikowskiego, która podjęła się opracowania założeń programowych metodyki nauczania wychowania obywatelskiego. Szczególnie na podkreślenie zasługuje działalność na tym polu adiunkta dr Cz. Majorka, który od momentu wprowadzenia drugiej specjalizacji dla kierunku historii zajął się pilnie metodyką nauczania wychowania obywatelskiego. Częste narady, konferencje z ośrodkami metodycznymi, centralnym i okręgowymi, zjazdy wykładowców dydaktyki wychowania obywatelskiego całego kraju (luty 1968 r.) pozwoliły na wypracowanie odpowiednich metod w nauczaniu tego niezmiernie ważnego, a tak trudnego do realizowania przedmiotu szkolnego.

Wyniki doświadczeń zostały przez prof. dr T. Słowikowskiego i dr Cz. Majorka opublikowane w szeregu artykułach na łamach prasy pedagogicznej, szczególnie w „Nowej Szkole” i „Wiadomościach Historycznych”. Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego, doceniając wagę prac związanych z wprowadzeniem nauki wychowania obywatelskiego do programu szkoły wyższej, przyznało zespołowi, kierowanemu przez prof. T. Słowikowskiego, w składzie: st. asyst. mgr K. Augustynek, adiunkt dr Cz. Majorek, adiunkt dr R. Ilnicka-Miduchowa, doc. dr Z. Tabaka — nagrodę zespołową III stopnia.

Podjęmowanie takich różnorodnych zabiegów dydaktycznych i organizacyjnych, gdy idzie o metodykę nauczania wychowania obywatelskiego, uwarunkowane było tym, że jest to przedmiot nowy, po raz pierwszy wykładany w szkole wyższej i zarówno zakres wymagań, jak też i metody nauczania musiały zostać szczegółowo opracowane dopiero w trakcie praktyki.

Drugim bardzo ważnym problemem dydaktycznym, który zajmował wiele uwagi zespołu nauczającego kierunku historii, to sprawy metodyki nauczania na studiach zaocznych, szczególnie czteroletnich dla absolwentów SN. Niezależnie od przygotowania nowych siatek godzin i nowych programów

nauczania dla tego typu studiów została zorganizowana ogólnopolska narada pracowników historii Wyższych Szkół Pedagogicznych, zatrudnionych na studiach zaocznych, poświęcona metodyce zajęć seminaryjnych, wykładowych i ćwiczeniowych. Narada odbyła się w grudniu 1968 r., a wyniki tej narady zostały opublikowane w specjalnym numerze „Prac z dydaktyki szkoły wyższej WSP w Krakowie“.

Sprawy dydaktyczne stale znajdowały się w centrum zainteresowania kadry naukowo-dydaktycznej kierunku historii. Problem sprawności kształcenia, poziomu wyników nauczania, działalności studenckiego koła naukowego, realizacji zajęć dydaktycznych itp. były niejednokrotnie tematem posiedzeń Katedr historycznych. Do tradycji weszło omawianie najmniej dwa razy w roku akademickim, na posiedzeniach połączonych Katedr, stanu przygotowania oraz dopuszczenia do sesji egzaminacyjnych studentów zarówno studium stacjonarnego, jak i zaocznego. Na takich zebraniach dokładnej analizie poddawano każdego studenta, omawiano jego możliwości intelektualne, pracowitość, systematyczność, udział w pracach społecznych, wyniki w nauce, jednym słowem całokształt postawy moralno-politycznej. Tego rodzaju posiedzenia oceniające wyniki nauczania, jak się w praktyce okazało, przynosiły dobre rezultaty, gdyż pozwalały właściwie i wszechstronnie ocenić pracę młodzieży, dawały cenny materiał kadrze nauczającej do jej dalszej pracy dydaktyczno-wychowawczej.

Podstawowym problemem, który przewijał się w działalności Katedr historycznych przez cały omawiany okres, to praca naukowo-badawcza własnej kadry, uczestników studiów doktoranckich i doktorantów spoza Uczelni. Na posiedzeniach Katedr referowane były i szeroko dyskutowane zagadnienia związane zarówno z przebiegiem indywidualnych poczynąń badawczych i ich poszczególnymi etapami, jak też omawiano końcowe wyniki tych prac w postaci przygotowanych do druku artykułów, rozpraw, komunikatów naukowych czy też dysertacji doktorskich. Na porządku dziennym stawały niejednokrotnie plany badawcze tak zespołowe jak i indywidualne, dyskutowano osiągnięcia i trudności, na jakie napotykali w realizacji prac naukowych młodszy pracownicy nauki, doktoranci i stażyści. Do systematycznie egzekwowanych obowiązków pracowników naukowych należało składanie relacji z przeprowadzonych badań archiwalnych, wyjazdów zagranicznych, uczestnictwa w sesjach naukowych i kongresach krajowych i zagranicznych. W ostatnim okresie nowym elementem wprowadzonym na zebraniach Katedr było przygotowanie recenzji wartościowszych publikacji podręcznikowych i regionalnych.

Innym ważnym problemem z pracy dydaktycznej, znajdującym odbicie w posiedzeniach Katedr historycznych, to sprawa tematyki ćwiczeń, wykładów monograficznych i seminariów magisterskich. Katedry przyjęły za zasadę omawianie każdorazowo ogólnej problematyki ćwiczeń i wykładów

monograficznych z przedmiotów historycznych oraz koleżeńską hospitację zajęć w celu doskonalenia metod pracy dydaktycznej, szczególnie młodszych pracowników, zdobywających pierwsze doświadczenia na niwie pedagogicznej. Tematyka prac magisterskich była zazwyczaj omawiana szczegółowo, dzięki czemu uniknięto powtarzania tematów prac magisterskich na seminariach zającebiających się chronologicznie. W minionym dziesięcioleciu główna tematyka seminariów magisterskich oscylowała wokół następujących zagadnień: w Katedrze Dydaktyki Historii, seminarium prof. dr T. Słowikowskiego zajmowało się dziejami nauczania historii i rozwojem historycznej myśli dydaktycznej oraz procesem poznawczym ucznia w trakcie uczenia się historii. Z dydaktyki historii badania dotyczyły wkładu do teorii nauczania wybitnych polskich metodyków: A. Kłodzińskiego, H. Mrozowskiej, W. Knapowskiej oraz H. Pohoskiej. Studenci opracowali również dzieje nauczania historii od doby Komisji Edukacji Narodowej do okresu dwudziestolecia międzywojennego. Pracami eksperymentalnymi zajmowali się głównie słuchacze studium dla pracujących, ale również studenci studiów stacjonarnych, a chodziło w nich o pokazanie stopnia rozumienia pojęć historycznych w szkole podstawowej i średniej.

W Katedrze Historii Polski seminaria magisterskie w omawianym okresie prowadzili: prof. dr I. Zarębski, prof. dr J. Buszko, prof. dr H. Rzadkowska i doc. dr Z. Tabaka (od 1969 r.). Na seminarium prof. dr I. Zarębskiego tematy prac magisterskich oscylowały wokół problematyki wczesnego humanizmu w Polsce, roli Długosza w dziejach polskiej nauki oraz dziejów oświaty i szkolnictwa Polski przedrozbiorowej. Seminarium prowadzone przez prof. dr H. Rzadkowską zajmowało się głównie zagadnieniami Oświecenia Polskiego i walk narodowo-wyzwoleńczych w XIX wieku. Prace magisterskie seminarzystów prof. dr J. Buszki dotyczyły przeważnie dziejów ruchu robotniczego i ludowego w przededniu pierwszej wojny światowej i dwudziestolecia międzywojennego oraz kształtowania się obozu lewicowego w czasie drugiej wojny światowej. Seminarium doc. dr Z. Tabaki zajmowało się dziejami oświaty ludowej od drugiej połowy XIX wieku do czasów współczesnych i walką narodowo-wyzwoleńczą Polaków w czasie drugiej wojny światowej. Spośród członków Katedry Historii Powszechnej seminaria magisterskie prowadzili: prof. dr J. Garbacik (do 1964 r.), prof. dr A. Przyboś, prof. dr M. Tyrowicz, doc. dr J. Perdenia oraz doc. dr F. Kiryk (od 1969 r.). Seminarzyści prof. dr J. Garbacika pisali prace na temat polityki zagranicznej i okresu feudalizmu. Prof. dr A. Przyboś na swoim seminarium prowadzi prace związane z polityką wewnętrzną i zagraniczną Polski od XVI do XVIII wieku, ze szczególnym uwzględnieniem pamiętnikarstwa tego okresu oraz z historią regionalną. Stosunkom polsko-rosyjskim od XVI do XVIII wieku poświęcone było seminarium prowadzone przez doc. dr J. Perdenię. Natomiast seminarium prof. dr M. Tyrowicza zajmowało się dziejami spo-

lęcznymi i politycznymi Galicji oraz ruchami narodowo-wyzwoleńczymi w Europie w XIX wieku. Tematy prac magisterskich na seminarium prowadzonym przez doc. dr F. Kiryka związane są z działalnością cechów i rzemiosła w Polsce przedrozbiorowej. Zaznaczyć warto, że niezależnie od podanej węzłowej problematyki seminaryjnej wszyscy kierownicy seminariów chętnie widzieli prace magisterskie z zakresu historii regionalnej, szczególnie wśród słuchaczy zaocznych, którzy rozsiani po całej Polsce mieli ułatwiony dostęp do lokalnych zbiorów archiwalnych.

Duża aktywność dydaktyczna kadry nauczającej na kierunku historii wyrażała się m. in. również w postaci sporej liczbowo grupy absolwentów, opuszczających Uczelnię z tytułem magisterskim. Ilościowe wyniki kształcenia nauczycieli na kierunku historii przedstawia zamieszczona tabela.

Rok akademicki	Absolwenci		Razem
	Studium stacjonarne	Studium zaoczne	
1961/62	—	26	26
1962/63	37	38	75
1963/64	34	31	65
1964/65	38	35	73
1965/66	41	67	108
1966/67	47	38	85
1967/68	40	56	96
1968/69	52	59	111
1969/70	46	39	85
1970/71	34	50	84
Razem:	369	439	808

Poważne osiągnięcia w pracy dydaktycznej, a zwłaszcza wychowawczej, wyrażające się w dużej aktywności społecznej studentów kierunku historii i ich czynnemu zaangażowaniu w organizacjach politycznych i społecznych — ZMS, ZMW, ZSP, TPPR oraz studenckim kole naukowym — są wynikiem skoordynowanej pracy całej kadry dydaktyczno-naukowej. Zaznaczyć należy, że przez wiele lat kierowniczy aktyw organizacji młodzieżowych w naszej Uczelni wywodził się spośród studentów historii, o czym obszerniej powiedziano w rozdziałach dotyczących ruchu studenckiego w WSP. Osiągnięcia tego typu bez wątpienia należy przypisać wysiłkowi całej kadry, ale głównie opiekunom poszczególnych roczników studenckich. Wj omawianym okresie funkcje opiekunów roczników studenckich powierzane były młodszemu pracownikowi nauki, lecz o znacznym doświadczeniu pedagogicznym i aktywnie pracującym społecznie. Z wieloletniej praktyki okazało się, że najlepsze wyniki dawała praca opiekuna, gdy ten od pierwszego roku aż do końca studiów kierował powierzonym sobie rocznikiem. Stąd też zarówno na stu-

diach stacjonarnych, jak i zaocznych przyjęto za zasadę pięcioletni okres pracy opiekuna. O ile na studiach stacjonarnych opiekun jest organizatorem życia kulturalnego, społecznego, czy też naukowego młodzieży akademickiej, to na studiach dla pracujących główny jego wysiłek idzie w kierunku organizowania procesu dydaktycznego i kierowania samokształceniem słuchaczy zaocznych.

Działalność dydaktyczna Katedr historycznych nie zamykała się tylko na kształceniu absolwentów ze stopniem magisterskim, lecz objęła także sporą grupę magistrów, którzy pod kierunkiem samodzielnych pracowników nauki zdobywali wyższe kwalifikacje naukowe i tytuły doktorskie. Wśród ubiegających się o stopień doktora wyróżnić można trzy grupy: pracowników własnych, podnoszących swe kwalifikacje, nauczycieli szkół wszystkich typów i pracowników instytucji oświatowych czynnych zawodowo oraz doktorantów, przeważnie urlopowanych nauczycieli, objętych zorganizowanymi formami kształcenia. Pierwsze dwie grupy kandydatów do stopni doktorskich na kierunku historii pojawiły się w roku akademickim 1959/60, gdy Wydział Filologiczno-Historyczny WSP uzyskał prawa nadawania stopnia doktora nauk humanistycznych. Pierwszymi doktorami na kierunku historii byli mgr F. Kiryk i mgr H. Kocój, ówcześni starsi asystenci Katedry Historii Powszechnej oraz mgr E. Fedorowicz, nauczyciel Liceum Pedagogicznego w Bielsku-Białej. Natomiast studia doktoranckie z historii uruchomione zostały nieco później, bo w roku akademickim 1962/63, gdy przybyło w marcu 1963 r. na Uczelnię 4 urlopowanych nauczycieli: mgr M. Eminowicz, mgr A. Kulczykowska, mgr J. Półcwiartek i mgr R. Madej. Przyjęcie na studia doktoranckie uwarunkowano różnymi przepisami prawnymi. Kandydat na te studia musi mieć co najmniej dwa lata pracy zawodowej, wykazać się pozytywną opinią o swojej dotychczasowej pracy zawodowej i naukowej oraz złożyć przewidziany egzamin konkursowy. Rekrutację na studia doktoranckie przeprowadzano w naszej Uczelni do 1968 roku, zaś od 1969 r. studia doktoranckie z zakresu historii prowadzone są wspólnie przez Uniwersytet Jagielloński i Wyższą Szkołę Pedagogiczną. Ogółem na te studia na nasz kierunek przyjęto 22 kandydatów, z których do tej pory 9 uzyskało tytuły doktorskie. Spośród pracowników Uczelni tytuły doktorskie uzyskało 8 osób, a spoza Uczelni — 11 czynnych nauczycieli i pracowników instytucji oświatowych. Nadto otwarte przewody doktorskie posiada 4 pracowników Uczelni, 12 z innych instytucji oraz 13 doktorantów. (Wykaz imienny autorów prac doktorskich zamieszczono na końcu artykułu).

Oprócz kształcenia doktorów we własnej Uczelni pracownicy Katedr historycznych wielokrotnie byli zapraszani do kierowania przewodami doktorskimi w innych uczelniach (np. prof. dr T. Słowikowski opiekuje się przewodami doktorskimi mgr A. Suchońskiego i M. Piwońskiej w WSP w Opolu) oraz do recenzowania prac doktorskich i habilitacyjnych.

WSPÓLPRACA KATEDR HISTORYCZNYCH W DOSKONALENIU ZAWODOWYM NAUCZYCIELI

Współpraca zespołu historyków ze szkolnictwem była od zarania istnienia kierunku historii jednym z najważniejszych elementów działalności naukowej i dydaktycznej. Z chwilą powstania Katedry Dydaktyki Historii w 1960 r. nabrała ona charakteru planowo zorganizowanego kontaktu naukowego z praktyką nauczania przedmiotu. W pierwszej fazie owe kontakty realizowane były w formie uczestniczenia pracowników Katedr historycznych w konferencjach nauczycielskich, organizowanych przez Sekcję Historii Centralnego Ośrodka Metodycznego oraz Okręgowych Ośrodków Metodycznych w Krakowie, Katowicach, Kielcach, w Rzeszowie i Zielonej Górze. Od 1968 roku Sekcja Historii COM zwróciła się z prośbą o podjęcie stałej opieki nad Centralnymi Wakacyjnymi Kursami dla nauczycieli historii szkół podstawowych i średnich, które od tej pory systematycznie są organizowane w Krakowie. Wyłoniony zespół pracowników Katedry Dydaktyki Historii w składzie: Prof. dr T. Słowikowski, mgr K. Augustynek, dr Cz. Majorek, dr A. Kulczykowska i dr R. Ilnicka-Miduchowa opracowuje program tych kursów, a cały zespół Katedry, jej doktoranci oraz koledzy z innych Katedr historycznych i wyróżniający się autorzy prac magisterskich biorą udział w ich realizacji, przedstawiając wyniki własnych badań nad procesem nauczania i uczenia się historii.

Wykorzystując współpracę naukową Katedry Dydaktyki z zagranicznymi ośrodkami nauczania historii, w kursach wzięli udział wybitni dydaktycy z zagranicy: prof. Dragutin Rankovic z Belgradu, doc. dr Hans Joachim Fiala z Rostocka, dr Jan Jersak z Pragi i in.

Innym rodzajem naukowych świadczeń na rzecz szkolnictwa jest stała współpraca autorska z czasopismami nauczycielskimi takimi jak: „Wiadomości Historyczne“, „Przegląd Historyczno-Oświatowy“, „Nowa Szkoła“, „Wychowanie Obywatelskie“ i „Kwartalnik Pedagogiczny“. Niezależnie od tego wszyscy członkowie Katedry Dydaktyki Historii oraz samodzielni pracownicy nauki z Katedr Historii Powszechnej i Polski uczestniczyli w pracach programowych Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego w modernizacji obowiązujących do niedawna programów nauczania historii, wychowania obywatelskiego i propedeutyki nauki o społeczeństwie.

Warto jeszcze na jedną formę działalności Katedr historycznych zwrócić uwagę, a mianowicie na współpracę z Krakowskim Oddziałem Wydawnictw Artystyczno-Graficznych. Współpraca ta wyraźnie zarysowała się na odcinku badań oraz publikacji regionalnych i popularno-naukowych. Zagadnieniom tym poświęcone zostało zebranie całego zespołu historyków WSP z przedstawicielami WAG-u w dniu 4 maja 1968 r. Wysunięty został postulat po-

wołania zespołu, który w oparciu o dotychczasowe wyniki i doświadczenia warsztatowc autorów, recenzentów oraz wydawnictwa zajęłby się także teorią i metodyką historycznych badań regionalnych.

BAZA MATERIALNA

Poważnymi osiągnięciami w ostatnim dziesięcioleciu mogą się poszczycić zakłady działające w ramach poszczególnych Katedr. Mimo trudnych warunków lokalowych, trzy zakłady mieściły się do 1967 r. przy ul. Straszewskiego 22 w jednej sali, która wykorzystywana była równocześnie na czytelnię dla studentów, magazyn na książki i pokój dla pracowników, zgromadzono poważny księgozbiór naukowy i różnorodne pomoce dydaktyczne. Po przeniesieniu kierunku historii w roku akademickim 1967/68 do lokalu przy ulicy Bohaterów Stalingradu 48, a szczególnie po drugiej przeprowadzce w roku 1968/69 do nowego gmachu Uczelni przy ulicy Smoluchowskiego 1 warunki lokalowe Zakładów historycznych uległy radykalnej poprawie. Uzyskano oddzielne pomieszczenia dla pracowników naukowych, na czytelnię studencką oraz magazyn na książki i pomoce naukowe. Zaznaczyć należy, że mimo istnienia trzech oddzielnych Zakładów przy Katedrach gromadzenie pomocy naukowych i zbiorów bibliotecznych prowadzone jest łącznie dla całego kierunku, co pierwotnie uwarunkowane było istniejącymi trudnościami lokalowymi. Stąd też biblioteka ma szerszy zakres kierunkowy ogólny, posiadając księgozbiór zarówno do prac naukowo-badawczych, jak też do zajęć dydaktycznych. Ogółem w bibliotece kierunku historii pod koniec 25-lecia znajdowały się zbiory liczące 15 527 woluminów, 66 tytułów czasopism naukowych w językach: polskim, rosyjskim, czeskim, niemieckim, francuskim, angielskim i włoskim, w prenumeracie ciągłej, liczne mapy oraz zestaw pomocy naukowych do ćwiczeń z nauk pomocniczych historii, metodyki nauczania historii i innych zajęć dydaktycznych. Biblioteka kierunkowa, prowadzona przez fachowego etatowego bibliotekarza mgr Z. Kostrzewę-Wierzbową, rokrocznie powiększa i uzupełnia swoje zasoby, zaspokajając tym samym coraz pełniej potrzeby czytelnicze studentów stacjonarnych, zaocznych i pracowników naukowo-dydaktycznych, o czym świadczy rosnąca stale liczba czytelników i wypożyczeń.

GŁÓWNE KIERUNKI DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ

Równoległe do spełniania zadań dydaktycznych i wychowawczych pracownicy katedr historycznych WSP poświęcali się pracy naukowej. W specyficznych warunkach uczelni pedagogicznej, gdzie całokształt przed-

sięwzięć, zarówno w skali ogólnouczelnianej jak i indywidualnej, jest skierowany w stronę wykształcenia nauczyciela dla nowoczesnej szkoły, praca naukowa powinna mieć nieco odmienny charakter od dotychczasowych, tradycyjnych wzorców. Przede wszystkim nie może ona być oderwana od procesów regulujących tok dydaktyczny, innymi słowy, musi istotnie wpływać na kształcenie nauczyciela z jednej strony, z drugiej natomiast zaspokajając wzrastające zapotrzebowanie praktyki szkolnej na badania, których wyniki stwarzałyby szanse unowocześnienia procesu nauczania. Przy tym — rzecz oczywista — nie chodzi tu tylko o dostarczenie nauczycielowi stosownie obmyślonych narzędzi i technik w jego codziennej pracy dydaktycznej, lecz przede wszystkim o pracę spełniającą określoną funkcję w kształceniu specjalistycznych zainteresowań oraz w podnoszeniu kultury pedagogicznej.

Zarówno zatem badania historyczne z zakresu różnych dziedzin i epok, jak i badania nad procesem nauczania i uczenia się historii od szkoły podstawowej począwszy, a na wyższej skończywszy, były pomyślane nie tylko jako przyczynki do wzbogacenia ogólnego dorobku historycznego i dydaktycznego naszego kraju, lecz także jako ważki instrument w procesie kształcenia i doksztalcenia nauczycieli historii w naszej uczelni.

Ten aspekt stał się właśnie przyczyną stałego rozszerzania zainteresowań naukowych pracowników Katedr historycznych WSP. Swoimi badaniami objęli oni bowiem niezwykle obszerny wachlarz problemów — od starożytności począwszy, poprzez średniowiecze, czasy nowożytne, aż do czasów najnowszych włącznie. Epoka starożytności jest reprezentowana badaniami dr S. Skowronka i mgr S. Mateszewa. Efekty ich badań liczą się poważnie w gronie specjalistów zarówno w kraju jak i za granicą. Tak np. praca dr S. Skowronka *On the problems of Alexandrian Mint (Allusion to the divinity of the sovereign appearing on the coins of Egyptian Alexandria in the period of the early Roman Empire)*, wydana w Warszawie w 1967 r., uzyskała bardzo pochlebne recenzje w kilku polskich i zagranicznych periodykach naukowych. W dużym stopniu praca ta jest skutkiem odbytych przez autora prawie rocznych studiów w Zjednoczonej Republice Arabskiej, Grecji (Ateny) i Włoszech (Rzym). Jak się podkreśla, jej wartość polega nie tylko na oryginalności ujęcia samego problemu, lecz także na tendencji autora do traktowania monety jako przedmiotu poznania historycznego i tym samym akcentowania dydaktycznej funkcji zabytku numizmatycznego. Ważna z punktu widzenia naukowego jest również przygotowywana przez mgr S. Mateszewa praca doktorska na temat Celtów w Tracji i Mezji w okresie hellenistycznym. Niektóre zagadnienia tego obszernego problemu badawczego zostały ogłoszone drukiem w postaci artykułów w „Rocznikach Naukowo-Dydaktycznych WSP w Krakowie”.

Dziejami Polski epoki średniowiecza zajmowali się przede wszystkim prof. dr I. Zarębski, doc. dr F. Kiryk, dr Z. Ruta, dr A. Winiarska i mgr

J. Krukowski. Zasięg tematyczny opracowywanych zagadnień był dość szeroki — od badań nad wczesnym Humanizmem w Polsce, poprzez problematykę dziejów kultury, nauki, oświaty i wychowania, Jana Długosza, aż do studiów nad dziejami miast małopolskich od XIII do XVI w. oraz dociekań z zakresu stosunków polsko-moskiewskich na przełomie XV i XVI wieku. Konkretnie wyniki badań wyrażają się w publikacjach książkowych, bądź też rozprawach i artykułach ogłoszonych w kraju i za granicą. Tak np. prof. dr I. Zarębski opublikował szereg rozpraw na temat dziejów wczesnego Humanizmu w Polsce, a dalej artykułów dotyczących Jana Długosza oraz stosunków kulturalnych polsko-włoskich w epoce Odrodzenia. To ostatnie zagadnienie znalazło wierne odbicie w pracach prof. dra Zarębskiego zamieszczonych w „Lettere Italiane” czy „Studi sul Boccaccio”. Doc. dr F. Kiryk ogłosił drukiem m. in. monografię: *Jakub z Dębna na tle wewnętrznej i zagranicznej polityki Kazimierza Jagiellończyka* (1967) *Dzieje Myślenic i powiatu myślenickiego w okresie przedrozbiorowym* [W:] *Monografia powiatu myślenickiego* pod red. R. Reinfussa (1970). Ta ostatnia praca wyraźnie koresponduje z badaniami podstawowymi doc. dra Kiryka, które dotyczą dziejów miast małopolskich w XIII—XVI w. Opracowanie tego zagadnienia stanie się niebawem podstawą habilitacji autora. Dr Z. Ruta wydał książkę pt. *Szkoły tarnowskie w XV—XVIII w.* (1968), która uzyskała bardzo pochlebne recenzje w specjalistycznych periodykach. Zaś mgr J. Krukowski ogłosił drukiem kilka artykułów z dziejów szkolnictwa w okresie staropolskim. Osiągnięcia nielicznej grupy WSP-owskich mediewistów są więc znaczne i wiele znaczące w rozwoju badań nad dziejami polskiego średniowiecza. Dodać należy, że podejmowane tematy wynikały nie tylko z indywidualnych zainteresowań poszczególnych pracowników, ale również z wyłaniających się porzeb zarówno naukowej jak i dydaktycznej natury.

Równie rozległa była w latach 1961—1971 tematyka prac z zakresu historii nowożytnej (XVII—XIX w.). Okres ten był przedmiotem badań prof. dr A. Przybosia, prof. dr M. Tyrowicza, prof. dr H. Rzakowskiej, doc. dr J. Perdeni, dr J. Bąkowej i dr H. Żalińskiego. Dzieje polityczne Polski przed- i porozbiorowej, myśl polityczna okresu Wielkiej Emigracji oraz historia prasy polskiej z jednej strony, z drugiej zaś praca nad wydaniem bibliografii źródeł, a zwłaszcza materiału pamiętnikarskiego, stały się najbardziej ekspozowanym przedmiotem studiów i rozpraw naszych nowożytników. Oto dla przykładu prof. dr A. Przyboś był jednym z autorów *Bibliografii Historii Polski*, dzieła o doniosłej wartości naukowej i dydaktycznej, a jego praca nad ogłoszeniem pamiętników, a zwłaszcza A. S. Radziwiłła (*Memoriale rerum-gestarum in Polonia 1632—1656*) posiada duże znaczenie dla pogłębienia badań nad burzliwym okresem dziejów Polski w pierwszej połowie XVII wieku.

Ważnym wydarzeniem w polskim życiu naukowym stało się wydanie przez prof. dr M. Tyrowicza *Towarzystwa Demokratycznego Polskiego — Prze-*

wodnika bio-bibliograficznego (1964), opracowania pomocniczego dla wielu badaczy dziejów Wielkiej Emigracji. Z drugiej strony liczne jego prace z zakresu historii prasy polskiej, publikowane na łamach polskich i zagranicznych czasopism naukowych, przyniosły mu miano wytrawnego znawcy zagadnień techniki i organizacji czasopiśmiennictwa polskiego w przeszłości. Trzeci nurt zainteresowań naukowych prof. Tyrowicza to dzieje polskich ruchów społecznych w XIX w. Zainteresowania te znalazły pełne odzwierciedlenie w wydanej w 1966 roku książce *Ż dziejów polskich ruchów społecznych w XIX wieku*.

Historia Wielkiej Emigracji stanowiła również przedmiot dociekań prof. H. Rzadkowskiej. W ślad za *Polemikami ideologicznymi Jana Nepomucena Janowskiego* (1960) opublikowała ona pisma Wiktora Heltmana i Jana N. Janowskiego pod wspólnym tytułem *Demokracja polska na emigracji* (1965). Ponadto spod pióra tej samej autorki wyszła monografia pt. *Marian Langiewicz* (1967), będąca wyrazem ześrodkowania zainteresowań naukowych prof. dr Rzadkowskiej na zagadnieniach powstania styczniowego.

Także dzieje kresowych prowincji Rzeczypospolitej szlacheckiej na przełomie XVII i XVIII wieku nie pozostały poza obrębem analiz pracowników kierunku historii. Oto w 1963 r. doc. dr J. Perdenia wydał książkę *Stanowisko Rzeczypospolitej szlacheckiej wobec sprawy Ukrainy na przełomie XVII i XVIII wieku*, która stanowiła później podstawę habilitacji autora.

Historią nowożytną Polski przed- i porozbiorowej zajmowali się również dr dr J. Bąkowa i H. Żaliński. Wyniki ich badań przedstawione zostały w postaci dysertacji doktorskich. Dr J. Bąkowa napisała mianowicie rozprawę *Szlachta województwa krakowskiego wobec opozycji Jerzego Lubomirskiego na tle wewnętrznej sytuacji Polski za Jana Kazimierza* (1967), natomiast dr H. Żaliński obronił tezę doktorską na podstawie pracy *Władza powstańcza i władza w Polsce odrodzonej w świetle publicystyki Towarzystwa Demokratycznego Polskiego w latach 1832—1846*. Zarówno dr J. Bąkowa jak i dr H. Żaliński opublikowali szereg artykułów ilustrujących niektóre wyniki podjętych przez siebie badań problemów węzłowych oraz stanowiących cenne przyczynki do wyjaśnienia prawidłowości procesu historycznego.

Coraz bardziej wzrastająca rola historii najnowszej w procesie dydaktycznym i wychowawczym młodzieży stała się czynnikiem sprawczym podjęcia badań z tego zakresu przez kilku pracowników naukowych katedr historycznych WSP w latach sześćdziesiątych. Kilka jest dziedzin historii, którym poświęcają naukową uwagę doc. dr Z. Tabaka, dr J. Zawistowski, mgr J. Hampel i mgr J. Gołębiowski. Historia oświaty (w najszerszym tego słowa znaczeniu) drugiej połowy XIX i początków XX wieku to przedmiot dociekań doc. Z. Tabaki. Jego praca *Analiza zbiorowości studenckiej Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 1850—1918* (Kraków 1970) jest istotnym przyczynkiem do syntetycznego ujęcia dziejów UJ w dobie autonomii galicyjskiej.

Dr J. Zawistowski i mgr J. Hampel obrali sobie za przedmiot badań naj-

nowszą historię polityczną Polski. Pierwszy z nich na podstawie pracy *Działalność polityczna PPS w latach 1926—1928* uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych w 1968 roku. Drugi natomiast przygotowuje pracę pomyślaną jako dysertacja doktorska na temat działalności politycznej Ignacego Paderewskiego. Zarówno dr J. Zawistowski jak i mgr J. Hampel posiadają w swym dorobku wiele artykułów i rozpraw publikowanych w czasopismach naukowych, wydawnictwach ciągłych i pracach zbiorowych. Dorobek ten obrazuje nie tylko wyniki badań problemów związanych z przygotowaniem pracy doktorskiej, lecz także dotyczących kwestii mieszczących się poza ich obrębem. Dowodzi to właściwie tzw. szeroko pojmowanej specjalizacji w dziedzinie historii najnowszej, w której każdy problem bez wszechstronnego oświetlenia może budzić uzasadnione kontrowersje, innymi słowy — stawać się zagadnieniem ciągle otwartym, co nie przyczynia się do postępu badań. Historia gospodarcza okresu międzywojennego stała się polem dociekań mgr J. Gołębiowskiego. Wyniki swoich dotychczasowych badań ogłosił on drukiem w formie artykułu w „Roczniku Naukowo-Dydaktycznym WSP w Krakowie“ *Prace Historyczne V*.

Działalność naukowa Katedr historycznych WSP nie ograniczała się jedynie do badań nad dziejami politycznymi, gospodarczymi czy kulturalnymi. Drugim ważnym nurtem analiz naukowych były problemy dotyczące nauczania historii i to zarówno w przeszłości jak i w czasach nam współczesnych. Problematykę tę podejmowali przede wszystkim pracownicy Katedry Dydaktyki Historii pod kierunkiem prof. dra T. Słowikowskiego. Podstawowa tematyka pracy badawczej z tego zakresu wiąże się z dwoma kierunkami dociekań, a mianowicie z dziejami myśli dydaktycznej i praktyki nauczania przedmiotu w przeszłości, oraz procesem nauczania i uczenia się historii w szkole podstawowej, średniej i wyższej. Pierwszy z owych kierunków był reprezentowany przez prof. dr T. Słowikowskiego, mgr K. Augustynka, dr A. Kulczykowską i dr R. Ilnicką-Miduchową. Prof. dr T. Słowikowski opublikował książkę *Nauczanie historii w Wolnym Mieście Krakowie w latach 1815—1846* (1967), która stanowi kontynuację jego badań nad dziejami teorii i praktyki nauczania tego przedmiotu. Mgr K. Augustynek ogłosił drukiem kilka artykułów na temat poglądów na nauczanie historii Władysława Smoleńskiego i Ludwika Finkla. Jednocześnie przygotowuje on rozprawę doktorską dotyczącą dydaktycznej myśli pozytywizmu warszawskiego w zakresie nauczania i uczenia się historii. Dr A. Kulczykowska na podstawie pracy *Wpływ życia politycznego na dobór treści w programach nauczania historii szkoły ogólnokształcącej w Polsce w latach 1918—1932* uzyskała stopień doktora w 1969 roku, podobnie dr R. Ilnicka-Miduchowa po przedstawieniu dysertacji *Nauczanie historii w Koronie w dobie Komisji Edukacji Narodowej* (1970).

Drugim kierunek studiów dotyczących nauczania historii ześrodkowany został na procesie dydaktycznym i jego prawidłowościach występujących we

współczesnej praktyce nauczania. Najwybitniejszym osiągnięciem z tego zakresu jest *Metodyka nauczania historii* — podręcznik opublikowany przez prof. dr T. Słowikowskiego w 1967 r. *Metodyka* jest wynikiem uogólnienia wieloletniego doświadczenia dydaktycznego autora, jego prac zarówno teoretycznych, jak i praktyki nauczania. O społecznym zapotrzebowaniu na tę pracę niechaj świadczy fakt, że w najbliższym czasie ukaże się drugie jej wydanie, gruntownie poprawione i uzupełnione wynikami badań dydaktycznych przeprowadzonych w ostatnim okresie. Badania te przyniosły bowiem wiele artykułów z dydaktyki historii pióra prof. dra T. Słowikowskiego i mgr K. Augustynka, a także dr Cz. Majorka. Ten ostatni, w wyniku zapotrzebowania na specjalistyczne prace z zakresu dydaktyki wychowania obywatelskiego, poświęcił ponadto wiele uwagi problematyce metodycznej tego przedmiotu, publikując szereg artykułów w centralnych periodykach pedagogicznych (niektóre wspólnie z profesorem Słowikowskim).

Praktyka szkolna, a zwłaszcza praktyka dydaktyczna poszczególnych pracowników Katedr historycznych stanowiły więc punkt wyjścia ich zainteresowań naukowych. Nie na tym jednak koniec. Wyjście naprzeciw szeroko pojętym potrzebom społecznym wyraża się jeszcze dodatkowo w tym, że równoległe do prowadzenia prac wynikających bezpośrednio z charakteru specjalizacji, poszczególni pracownicy naukowcy podejmowali zagadnienia związane z dziejami oświaty i szkolnictwa oraz problemy historii regionalnej, a więc dziedziny historyczne, do których uprawiania uczelnia pedagogiczna jest predestynowana w szczególnym stopniu.

Nauczycielski profil uczelni sprawia, że dzieje oświaty i szkolnictwa są jej w najwyższym stopniu bliskie. Dlatego też znalazły one odzwierciedlenie w badaniach kilku pracowników Katedr historycznych. Tak np. prof. A. Przyboś i prof. I. Zarębski byli współautorami pracy zbiorowej *Dzieje Uniwersytetu Jagiellońskiego*, a ten ostatni współpracował ponadto w redakcji pierwszego tomu *Historii Wychowania*, wydanej przez Pracownię Dziejów Oświaty PAN. Doc. Z. Tabaka zajmuje się dziejami szkolnictwa ludowego w Galicji doby autonomicznej, a efektem jego dotychczasowej pracy jest artykuł ogłoszony w *Pracach Historycznych V „Rocznika Naukowo-Dydaktycznego WSP“*. Dzieje oświaty drugiej połowy XIX i początków XX wieku są również przedmiotem rozważań dr W. Spiechowicza. Jego prace na temat pierwszej organizacji socjalistycznej, założonej w krakowskim seminarium nauczycielskim, czy działalności oświatowej Filipiny Płaskowickiej pozwalają sądzić, że ogniskował on swoje badania na radykalnych tradycjach polskiej myśli oświatowej. Dr Ruta niezależnie od historii szkolnictwa w epoce staropolskiej opracował cały szereg zagadnień z tego zakresu w okresie dziejów nowożytnych, a mgr Krukowski za pracę o kolonii akademickiej w Chełmie otrzymał nagrodę w konkursie rozpisany przez Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bydgoszczy w 1969 r. Dr Majorek opublikował szereg rozpraw i artykułów

w centralnych i lokalnych periodykach historyczno-oświatowych dotyczących kształcenia nauczycieli szkół ludowych w Galicji okresu przedautonomicznego i autonomicznego, dziejów szkolnictwa ludowego w zaborze austriackim, a także galicyjskiej myśli pedagogicznej i programów oświatowych. Zaś na podstawie pracy *System kształcenia nauczycieli szkół ludowych w Galicji doby autonomicznej* uzyskał w 1968 r. stopień doktora nauk humanistycznych. Tematyka tej pracy bezpośrednio koresponduje z problematyką dziejów dydaktyki historii, których badania są tak licznie reprezentowane w ośrodku krakowskim.

Historia regionalna, zwłaszcza zaś dzieje regionu Małopolski, stanowiły przedmiot licznych studiów pracowników Katedr historycznych WSP w latach 1960—1962. Najbardziej ekspansywnym orędownikiem rozwoju badań regionalnych był w tym czasie doc. dr Feliks Kiryk; posiada on w tym względzie znaczne osiągnięcia naukowe i popularyzatorskie. Oprócz bowiem licznych opracowań dziejów miast Małopolski, prowadzi aktywną działalność w kierunku popularyzacji wyników swoich badań w formie odczytów terenowych, audycji radiowych itp. Historia regionalna posiada na kierunku historii WSP wielu zwolenników. Wszak znane są prace i wydawnictwa źródłowe prof. A. Przybosia dotyczące dziejów Rzeszowa, Krakowa, Jasła, Biecza i in., doc. Z. Tabaki (historia miasteczka Bobowej), dr Z. Ruty (dzieje Tarnowa), mgr K. Augustynka (dzieje Myślenic). Ponadto dr J. Zawistowski, mgr S. Mateszew, mgr J. Hampel i mgr J. Krukowski są współautorami opracowań popularnych Wydawnictwa Artystyczno-Graficznego z serii tzw. „Ziem”. W chwili obecnej są przygotowywane dwie wspólnie opracowywane monografie o charakterze regionalnym, a mianowicie monografia historyczna Dąbrowy Tarnowskiej i powiatu pod red. doc. F. Kiryka i dr Z. Ruty, oraz monografia dzielnicy „Zwierzyniec” pod red. prof. dr A. Przybosia. Produktem ubocznym tych prac staną się w przyszłości metodologiczne założenia badań historii regionalnej — czynnik niezwykle istotny w dążeniu do wypracowania profilu naszej uczelni.

Tak wszechstronna i obfita w osiągnięcia praca naukowa katedr historycznych byłaby niemożliwa bez koniecznych w tym względzie licznych kontaktów ze światem nauki w kraju i poza jego granicami. Kontakty krajowe wyrażają się przede wszystkim w stałym uczestniczeniu w życiu i działalności specjalistycznych instytucji i towarzystw naukowych. Wszyscy pracownicy naukowcy są członkami Polskiego Towarzystwa Historycznego, a kilku pełni w nim eksponowane funkcje. Prof. dr I. Zarębski jest prezesem krakowskiego Oddziału PTH. Poprzednio stanowisko to piastował prof. dr A. Przyboś, będąc jednocześnie członkiem Zarządu Głównego. Prof. dr T. Słowikowski jest przewodniczącym Sekcji Dydaktycznej przy Zarządzie Głównym PTH, dr Cz. Majorek jej sekretarzem, a mgr K. Augustynek członkiem zarządu.

Krakowski Oddział Polskiej Akademii Nauk znalazł również wielu współpracowników w gronie historyków WSP. Oto prof. dr Z. Słowikowski przez szereg lat pełnił funkcję sekretarza Komisji Nauk Pedagogicznych, a od 1969 r. jest jej prezesem. Członkami tej Komisji są ponadto prof. dr A. Przyboś, prof. dr I. Zarębski, prof. dr M. Tyrowicz, doc. dr J. Perdenia, dr Z. Ruta i dr Cz. Majorek. Również Komisja Nauk Historycznych Krakowskiego Oddziału PAN była licznie reprezentowana przez pracowników Katedr historycznych WSP. Jej członkami są: prof. A. Przyboś, I. Zarębski, M. Tyrowicz, H. Rządowska, T. Słowikowski doc. doc. J. Perdenia, Z. Tabaka i F. Kiryk. Ponadto prof. A. Przyboś, i prof. I. Zarębski są członkami kolegium redakcyjnego „Studiów Historycznych“, periodyku subsydiowanego przez Krakowski Oddział PAN. Działalność naukowa pracowników Katedr historycznych wykraczała także poza granice Krakowa. Tak np. prof. Zarębski jest członkiem Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN w Warszawie oraz członkiem Rady Naukowej Pracowni Dziejów Oświaty PAN. Oddzielne zagadnienie to udział naszych pracowników w kongresach i zjazdach naukowych w kraju. Czynne uczestnictwo w organizacji Zjazdów Historyków Polskich, przygotowanie i wygłoszenie referatów przez prof. Słowikowskiego i mgr Augustynka na ostatnim Zjeździe w 1969 roku, a także dwa referaty pióra prof. Przybosia i prof. Tyrowicza na I Międzynarodowym Kongresie Prasoznawców Polskich w Warszawie, zorganizowanym z okazji 300-lecia „Merkurjusza Polskiego“, to tylko przykłady partycypacji w przedsięwzięciach na skalę ogólnopolską.

Na uwagę zasługuje także współpraca z szeregiem czasopism naukowych kraju (np. „Kwartalnik Historyczny“, „Przegląd Historyczny“, „Studia Źródłoznawcze“, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki“, „Przegląd Historyczno-Oświatowy“, „Odrodzenie i Reformacja w Polsce“, „Kwartalnik Pedagogiczny“, „Wiadomości Historyczne“, „Małopolskie Studia Historyczne“, a później „Studia Historyczne“, „Nowa Szkoła“ itd.), przez zasilanie ich tek redakcyjnych artykułami, recenzjami, sprawozdaniami itp. Na łamach własnego nieperiodycznego wydawnictwa „Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP — Prace Historyczne“ wszyscy pracownicy Katedr historycznych publikują wyniki swoich ostatnich badań. W latach od 1962 do 1970 ukazało się pięć tomów „Prac Historycznych“. Świadczy to o żywotności tego ze wszech miar potrzebnego i jednocześnie pożytecznego wydawnictwa.

Prace historyczne i dydaktyczne członków Katedr były również publikowane na łamach czasopism zagranicznych — włoskich, niemieckich, węgierskich, czechosłowackich i bułgarskich, a także szwedzkich, duńskich, austriackich i francuskich. Największą ilością prac publikowanych za granicą szczytą się prof. M. Tyrowicz, prof. I. Zarębski, prof. A. Przyboś, prof. T. Słowikowski i mgr K. Augustynek oraz dr S. Skowronek.

Publikacje zagraniczne są bezpośrednim skutkiem kontaktów z obcymi

instytucjami naukowymi, wyjazdami oraz podejmowaniem w kraju przedstawicieli określonych dziedzin wiedzy z zagranicy. Na odnotowanie zasługuje w tym względzie kilka form wyjazdów naszych pracowników za granicę, a mianowicie wyjazdy w celach kwerendy źródłowej, uczestniczenie w kongresach, zjazdach i sympozjach naukowych, ekspozycje poloników, wykłady i sprawozdania z badań oraz wizyty w celach nawiązania współpracy naukowej.

W związku z przygotowaniem pracy doktorskiej na temat stosunków polsko-litewsko-moskiewskich na przełomie XV i XVI w. dr A. Winiarska przebywała dwukrotnie w Moskwie, badając zbiory Biblioteki Naukowej im. Lenina oraz przeprowadzając kwerendę archiwalną w CGADA (Centralnyj Gosudarstwiennyj Archiw Drevnich Aktow). Badania przeprowadzone zostały w latach 1963—1964, a ich konkretnym wyrazem stała się praca doktorska, obroniona w 1965 r. Doc. dr Z. Tabaka przebywał w Lwowie w celach kwerendy źródłowej do pracy o szkolnictwie ludowym w Galicji, doc. dr F. Kiryk badał źródła mieszczące się w archiwach Pragi, Olomuńca, Brna, Bratysławy, Koszyc, Bardiowa i Preszowa, a mgr S. Mateszew przebywał dwukrotnie w Bułgarii, zbierając materiały do swojej pracy doktorskiej na temat Celtów w Tracji i Moezji w epoce hellenistycznej. Jego pobyt w Sofii, Kjustendil, Widin, Płowdiw, Sliwen, Burgas i Tyrnowie w 1968 i 1969 r. pozwoliły mu na skompletowanie materiału źródłowego (epigraficznego, numizmatycznego i archeologicznego) oraz wykorzystanie niedostępnych w kraju opracowań, często jeszcze nie publikowanych.

Prof. dr M. Tyrowicz uczestniczył w Kongresie Międzynarodowego Stowarzyszenia Prasoznawców (AIERI), który odbył się w Wiedniu w 1964 r. Natomiast prof. dr T. Słowikowski, mgr K. Augustynek i dr Cz. Majorek wzięli udział w III Międzynarodowym Sympozjum Dydaktyki Historii krajów socjalistycznych, które odbyło się w Budapeszcie i Debreczynie w 1969 r. Prof. Słowikowski i mgr Augustynek wystąpili tam z referatem *Psychologiczne podstawy stosowania środków poglądowych w nauczaniu historii*. Referat spotkał się z bardzo życzliwym przyjęciem poszczególnych delegacji i ukazał się drukiem w języku węgierskim i bułgarskim. Dodać należy, że mgr K. Augustynek brał również udział w II Sympozjum, które miało miejsce w Pradze w 1967 r. Ponadto we wrześniu 1967 r. doc. dr F. Kiryk uczestniczył w Międzynarodowej Konferencji poświęconej J. A. Komeńskiemu w Olomuńcu a dr S. Skowronek brał udział jako delegat Polski w Międzynarodowym Kongresie Numizmatycznym w Kopenhadze w 1967 r. W czasie obrad przedstawił on własny referat *On the reciprocal influences indigenous and Roman ones on the coins of Egyptian Alexandria*. Niezależnie od tego dr Skowronek uczestniczył — również jako delegat Polski w Polsko-Czesko-Szwedzkiej Konferencji Numizmatycznej w Sztokholmie, także w 1967 roku.

Niemniej znaczące było również powierzanie naszym pracownikom

organizowania wystaw poloników za granicą. Tak np. prof. dr M. Tyrowicz z ramienia Ministerstwa Kultury i Sztuki dokonał otwarcia wystawy po byłych polskich więźniach politycznych z 1846 r. w Kufsteinie (Austria) w 1965 r., jako jeden z jej organizatorów. Dr S. Skowronek urządził wystawę „Milenium Pieniądza Polskiego“ w Malmö, Norrköping i Sztokholmie w 1970 r.

Na uwagę zasługują również wyjazdy zagraniczne pracowników Katedr historycznych z wykładami na zaproszenie obcych instytucji naukowych. Na propozycję Centralnego Instytutu Pedagogicznego w Budapeszcie prof. Słowikowski i mgr Augustynek brali udział w kursie dydaktyki historii zorganizowanym dla nauczycieli węgierskich w Debreczynie w 1968 r. Prof. T. Słowikowski wystąpił tam z referatem *Nowoczesność i tradycja w nauczaniu historii*. Niezależnie od tego w czerwcu 1969 r. mgr K. Augustynek prowadził zajęcia dydaktyczne (wykład i seminarium) dla pracowników naukowych i studentów Sekcji Historii Uniwersytetu w Rostocku. Zajęcia dotyczyły aktualnych problemów badawczych dydaktyki historii w Polsce. Zaś w grudniu 1970 r. prof. Słowikowski i mgr Augustynek odbyli podróż do dreźnieńskiej Pedagogische Hochschule w celu nawiązania ścisłej współpracy z tamtejszym ośrodkiem dydaktyki historii.

W ramach wymiany naukowo-kulturalnej z zagranicą dr J. Zawistowski przebywał w Związku Radzieckim w listopadzie 1970 r. (Tallin, Włodzimierz, Moskwa). Wygłosił on odczyty przeznaczone dla pracowników oświaty Estońskiej SSR oraz dla studentów Instytutu Pedagogicznego we Włodzimierzu na temat wkładu Polaków w zwycięstwo nad faszyzmem niemieckim. Zostały przezeń nawiązane kontakty naukowe z Instytutem Historii Akademii Nauk Estońskiej SSR, czego aktualnym wyrazem jest wszczęta wymiana publikacji historycznych. Nawiązaniu kontaktów naukowych służyła również wizyta prof. Przybosia w Instytucie im. N. Krupskiej w Moskwie w 1963 r., a także pobyt mgr Augustynka w Pedagogicznej Fakultcie w Ostrawie w 1967 r.

Katedry historyczne WSP podejmowały również przedstawicieli świata naukowego i pedagogicznego z zagranicy. Tak np. w Katedrze Dydaktyki Historii trzykrotnie gościły delegacje nauczycieli z NRD w celu zapoznania się z tokiem kształcenia nauczycieli historii w WSP oraz uzyskania informacji o aktualnych przedsięwzięciach badawczych z metodyki nauczania historii. Dwukrotnie (w 1968 i 1970 r.) podejmowany był prof. Dragan Ranković z Belgradu, który przedstawił wykłady na temat zasad konstrukcji i dydaktycznej roli podręczników do nauczania historii w szkole podstawowej. Ponadto w 1966 r. przebywał w Katedrze Dydaktyki Historii prof. Otto Szabolcs z Centralnego Instytutu Pedagogicznego w Budapeszcie. Zreferował on problemy badawcze węgierskich dydaktyków historii, rozpoczynając tym samym ścisłą współpracę pomiędzy polskimi i węgierskimi badaczami pro-

WYKAZ UZYSKANYCH DOKTORATÓW Z ZAKRESU HISTORII

Lp.	Data	Imię i nazwisko doktora	Tytuł	Promotor	Recenzenci
1	1962	Feliks Kiryk	<i>Jakub z Dębna na tle polityki zagranicznej Kazimierza Jagiellończyka</i>	Prof. dr Józef Garbacik	Prof. dr Ignacy Zarębski, Doc. dr Krystyna Pie-radzka
2	1962	Henryk Kocój	<i>Prusy a powstanie listopa-dowe</i>	Prof. dr Józef Dutkiewicz	Prof. dr Henryk Wereszycki, Prof. dr Marian Ty-rowicz
3	1963	Edward Fedorowicz	<i>Walka o polską oświatę w Białej koło Bielska na przełomie XIX i XX wieku</i>	Prof. dr Ignacy Zarębski	Prof. dr Józef Buszko, Prof. dr Jan Hulewicz, Prof. dr Henryk Smarzyński
4	1964	Hieronim Szczegóła	<i>Walka o Księstwo Głogowskie w latach 1476—1490</i>	Prof. dr Józef Garbacik	Prof. dr Ignacy Zarębski, Doc. dr Józef Mitkowski
5	1965	Agnieszka Winiarska	<i>Stosunki polsko-moskiewskie na przełomie XV—XVI wieku</i>	Prof. dr Józef Garbacik	Prof. dr Ignacy Zarębski, Doc. dr Antoni Podraza
6	1966	Józef Półćwiartek	<i>Położenie ludności wiejskiej w starostwie leżajskim od połowy XVI—XVII wieku</i>	Prof. dr Adam Przyboś	Prof. dr Józef Bur-szta, Prof. dr Maurycy Horn
7	1967	Joanna Bąkowa	<i>Szlachta województwa kra-kowskiego wobec opozycji Jerzego Lubomirskiego na tle wewnętrznej sytuacji Polski Jana Kazimierza</i>	Prof. dr Adam Przyboś	Prof. dr Józef Gie-rowski, Doc. dr Jan Perdenia
8	1967	Zygmunt Ruta	<i>Szkoły ławnawskie w XV—XVIII wieku i ich miejsce w dziejach szkolnictwa Małopolski</i>	Prof. dr Ignacy Zarębski	Prof. dr Adam Przyboś, Doc. dr Leszek Hajdu-kiewicz
9	1967	Zygmunt Szu-szkiewicz	<i>Działalność Instytutu Wschodniej Europy (Ost-europa-Institut) we Wro-clawiu w latach 1918—1945</i>	Prof. dr Marian Tyrowicz	Prof. dr Janusz Pajewski, Prof. dr Józef Buszko
10	1967	Janusz Rulka	<i>Wpływ filmu na rozwój myślenia historycznego ucz-niów</i>	Prof. dr Tadeusz Słowikowski	Prof. dr Marian Tyrowicz, Prof. dr Maria Prze-taczniakowa, Doc. dr Bolesław Le-wicki

c. d. tab.

Lp.	Data	Imię i nazwisko doktora	Tytuł	Promotor	Recenzenci
11	1967	Ryszard Madej	<i>Działalność Krakowskiej Rady Miejskiej w latach 1918—1933 na tle przemian strukturalnych samorządu terytorialnego w Polsce</i>	Prof. dr Józef Buszko	Prof. dr Marian Tyrowicz, Doc. dr Marian Zgórniak
12	1968	Czesław Majorek	<i>System kształcenia nauczycieli szkół ludowych w Galicji doby autonomicznej (1971—1914)</i>	Prof. dr Marian Tyrowicz	Prof. dr Łukasz Kurdybacha, Prof. dr Jan Dobrzański, Prof. dr Tadeusz Słowikowski
13	1968	Bolesław Łopuszański	<i>Geneza i dzieje Stowarzyszenia Ludu Polskiego (1835—1841)</i>	Prof. dr Marian Tyrowicz	Prof. dr Jan Nowakowski, Doc. dr Janina Bieniarz
14	1968	Stanisław Wróbel	<i>Rzemiosło cechowe Tarnowa</i>	Prof. dr Józef Garbaciak	Prof. dr Ignacy Zarębski, Doc. dr Józef Mitkowski
15	1968	Jerzy Zawistowski	<i>Działalność polityczna PPS w latach 1926—1928</i>	Prof. dr Józef Buszko	Prof. dr Marian Tyrowicz, Doc. dr Andrzej Pilch
16	1969	Tadeusz Kowalski	<i>Ideologia i działalność PSL-Lewicy w latach 1918—1928</i>	Prof. dr Józef Garbaciak	Prof. dr Józef Buszko, Prof. dr Marian Tyrowicz, Prof. dr Krzysztof Wąsowicz
17	1969	Anna Kulczykowska	<i>Wpływ stosunków polityczno-społecznych w okresie dwudziestolecia międzywojennego w Polsce na dobór i układ treści programów szkoły ogólnokształcącej do nauczania historii w latach 1918—1932</i>	Prof. dr Tadeusz Słowikowski	Prof. dr Józef Buszko, Prof. dr Marian Tyrowicz, Doc. dr Jan Kułpa
18	1970	Roma Ilnicka-Miduchowa	<i>Nauczanie historii w szkołach wydziałowych i podwydziałowych w Koronie w dobie Komisji Edukacji Narodowej</i>	Prof. dr Tadeusz Słowikowski	Prof. dr Kamila Mrozowska, Doc. dr Zbigniew Tabaka
19	1970	Henryk Zaliński	<i>Władza powstańcza i władza w Polsce odrodzonej w świetle publicystyki Towarzystwa Demokratycznego Polskiego w latach 1832—1846</i>	Prof. dr Helena Rządowska	Prof. dr Marian Tyrowicz, Doc. dr Krzysztof Groniowski

c. d. tab.

Lp.	Data	Imię i nazwisko doktora	Tytuł	Promotor	Recenzenci
20	1970	Kazimierz Bartkiewicz	<i>Dzieje Ziemi Kłodzkiej w wiekach średnich</i>	Prof. dr Józef Garbacik	Prof. dr Ignacy Zarębski, Doc. dr Józef Mitkowski
21	1970	Witold Sypniewski	<i>Walka stronnictw politycznych o mandaty poselskie w Sejmie Gdańskim (Volkstagu) w latach 1920—1935</i>	Prof. dr Marian Tyrowicz	Prof. dr Józef Buszko, Doc. dr Marian Iwanjko
22	1970	Feliks Woźniak	<i>Gimnazjum im. św. Jacka w Krakowie w latach 1857—1950 (Działalność pedagogiczna i dydaktyczna)</i>	Prof. dr Ignacy Zarębski	Prof. dr Jan Konopnicki, Prof. dr Henryk Smarzyński, Doc. dr Zbigniew Tabaka
23	1970	Andrzej Wasiak	<i>Konfederacja barska w Sądziecczyźnie</i>	Prof. dr Helena Rzakowska	Prof. dr Jerzy Michalski, Doc. dr Zbigniew Tabaka
24	1971	Bronisław Jaśkiewicz	<i>Rola Tarnowa w życiu kulturalnym Galicji w dobie autonomizacyjnej</i>	Prof. dr Marian Tyrowicz	Prof. dr Józef Buszko, Prof. dr Mieczysław Kafel
25	1971	Piotr Woźniak	<i>Wilhelm Feldman i jego działalność w Berlinie (1914—1918) na tle stosunku państw centralnych do sprawy polskiej</i>	Prof. dr Marian Tyrowicz	Doc. dr Władysław Studencki, Doc. dr Zbigniew Tabaka
26	1971	Andrzej Daszkiewicz	<i>Ruch oporu w rejonie Beskidu Niskiego w latach 1939—1945</i>	Prof. dr Józef Buszko	Doc. dr Andrzej Pilch, Doc. dr Zbigniew Tabaka
27	1971	Piotr Unger	<i>Teoria i praktyka wychowania żołnierskiego w świetle przepisów i praktyki dowódczej i dyscyplinarnej w Wojsku Polskim</i>	Prof. dr Ignacy Zarębski	Prof. dr Tadeusz Słowikowski, Doc. dr Józef Miąso, Płk dypl. dr Stanisław Rutkowski
28	1971	Andrzej Kastory	<i>Sprawa granic czechosłowacko-niemieckich po pierwszej wojnie światowej (1918—1921)</i>	Prof. dr Marian Tyrowicz	Doc. dr Marian Zgórniak, doc. dr Jerzy Krasuski

cesu nauczania i uczenia się historii. Natomiast rola środków audiowizualnych (zwłaszcza telewizji) w przybliżaniu procesu dziejowego uczniom to temat wykładu prof. Olgi Salzer z Uniwersytetu w Zagrzebiu, która bała w Krakowie na zaproszenie Katedry Dydaktyki Historii w 1969 roku.

Wszelchstronna, aktywna i efektywna działalność naukowa pracowników Katedr historycznych WSP znalazła uznanie w ocenach polskich władz oświatowych. Nagrody Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego za osiągnięcia naukowe otrzymali: II stopnia — prof. dr A. Przyboś w 1967 r. i prof. dr T. Słowikowski w 1968 r.; III stopnia — doc. dr F. Kiryk w 1968 r. i dr Z. Ruta w 1969 r.

